

WAASAN PÄIVÄLEHTI

GPT3

Irtonumero 1 €
Verkossa ilmainen

ISSN 2954-243X

N:o 31

Sunnuntaina, 23 heinäkuuta

2023

Waasan Päivälehti - moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on peräisin 1870-luvulta. Silloin sanomalehdissä oli vain 4 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten neljässä sivussa on paljon luettavaa. Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansalliskirjastosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 tekee osan rutiinimaisesta toimitustyöstä. Waasan Päivälehti ilmestyy sunnuntaiaamuisin, mutta tavoitteenamme on, että se ilmestyy joka päivä jatkossa. Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi, painetut yksittäisnumerot maksavat 1 €. Mainoshinta 6 €/palstamillimetri, mutta vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkeaa-140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm = 400 €). Toistuvat ilmoitukset = 50 % alennus. Lähetä ilmoitukset jpg, tiff- tai png-muodossa osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com. Ilmoitukset pienennetään 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Jos ilmoitus ei mahdu seuraavaan lehteen otamme yhteyttä. Päätoimittaja Hans Björknäs Posti: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

136 kysymystä keliakias-ta

Suomessa tätä tautia sairastaa noin 2 % väestöstä, mutta enemmän kuin joka toinen ei tiedä siitä. Lisäksi luultavasti yhtä monella ihmisellä on erilainen gluteeni-intoleranssi, jolla on samat oireet kuin keliakiassa. Tästä syystä on niin tärkeää levittää tietoa taudista ja sen hoidosta.

Tämä kirja, 136 kysymystä ja vastausta keliakiasta, julkaistaan useissa osioissa lehdessämme muutaman viikon jana. Sivut 9-12

UUTISET

Korsholm Music Festival Avajaiset Kauppakeskus Rewell:ssä

26.07.2023 klo 15.00

”Avajaisjuhllallisuuksia ja vaskikvartetin musiikkia sekä karkkia ja festivaalitunnelmaa”

Viikon taide-elämys

Albert Edelfeltin maalaukset nyt Ateneumin näyttelyssä

Albert Edelfelt oli suomalainen taidemaalari, joka eli vuosina 1854–1905. Hän oli merkittävä hahmo suomalaisessa taidemaailmassa, ja hänen teoksiaan kunnioitetaan ja tutkitaan edelleen..

Tässä *Larin Paraske laulaa itkuvirsiä, 1893*

Uusi bussireitti yhdistää Vaasan ja Varsovan: Tutustu Eurooppaan FlixBusin avulla!

Tunnettu vihreän liikkuvuuden tarjoaja FlixBus avaa uuden bussireitin Suomesta Eurooppaan 27. heinäkuuta. Tämä jännittävä laajennus yhdistää matkustajat Vaasasta Poriin, Raumalla, Raisioon, Turkuun ja tarjoaa jatkoyhteydet eri kohteisiin ympäri Eurooppaa. Vielä ei ole tietoa kuinka tiheään nämän linja-autot tulevat liikennöimään.

FlixBus liikennöi erottuvilla

vihreillä busseillaan vaikuttavissa 40 maassa ympäri Eurooppaa sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikassa. Nyt yhtiö aloittaa toimintansa Suomessa. Ensimmäinen reitti on Vaasan ja Varsovan välinen bussiyhtys. Vaasasta pääsee Varsovaan noin 80€:lla, ja Vaasasta Helsinkiin todella edullisesti eli 10€:lla.

Uutta vihreää bussilinjaa Suomeen liikennöi liettualainen kuljetusyhtiö Ollex yhteistyössä lauttaliikenteestä vastaavan Tallinkin kanssa, ja FlixBusin tehtävä on hallinnoida tätä ja hoitaa lopunmyyntiä, joka etupäässä tapahtuu verkossa.

FlixBusin pysäkkejä Suomessa ovat Vaasa, Närpiö, Pori, Rauma, Raisio, Turku, Salo, Espoo ja Helsinki. Helsingistä matka jatkuu Viroon, Latviaan,

Liettuaan ja lopulta päämäärään Puolan Varsovaan.

Kuvituskuva

Tämä uusi reitti tarjoaa myös suomalaisille matkustajille kätevät yhteydet muille FlixBus-linjoille, joiden avulla he voivat tutustua eri kaupunkeihin ympäri Eurooppaa, kuten Berliiniin, Wieniin tai Bratislavaan.

”Laajentumisemme mahdollistaa edullisia ja kestäviä matkustusvaihtoehtoja kaikille misionomme mukaisesti. Uskomme matkailumarkkinoiden mullistamiseen tarjoamalla kätevän

WASA DAILY

Photo Supplement

Korsholm Music Festivalin avajaisjuhlat

Photo Supplementin sisältö on tarkoitettu vain informaation antamiseen. Se ei ole tarkoitettu korvaamaan ammattilaisen antamia neuvoja. Kaikki tiedot ovat tarkoitettu vain informaation antamiseen. Kaikki tiedot ovat tarkoitettu vain informaation antamiseen.

Kuvaliite sivu 13

Kukat Vaasassa. Kaupungin puutarhaosasto tekee varmasti upeaa työtä tänä keväänä. Tehdään kaupungistamme kaunis ja viihtyisä!

tavan tutustua maailmaan maailmanlaajuisesti”, sanoo André Schwämmlein, FlixBus Mobilityn toimitusjohtaja.

Tarkka aikataulu ei ole vielä julkaistu. Mahdollisesti linja-auto lähtee Vaasasta aamuisin klo 7.20 ja Närpiöstä klo 8.25. Turkuun linja-auto saapuu klo 12.20 ja Helsinkiin 14.40. Helsingistä lähdetään klo 16.20 ja Vaasassa ollaan sopivasti ennen keskiyötä klo 23.40. Ja hinta yhteensä ja edestakaisin on 19.98. Jos haluaa Berliiniin niin hinta on noin 120€ ja matka-auka 36 tuntia. Vähän pitkä matka tietysti.

Kun ihmiset ovat yhä tietoisempia ja huolestuneempia ympäristövaikutuksistaan, FlixBus

pyrkii tarjoamaan vaihtoehtoja ympäristöystävälliseen joukkoliikenteeseen ja samalla pienentämään hiilijalanjälkeä.

Yhtiö on perustettu Saksassa vuonna 2011, perustajat olivat Daniel Krauss, Jochen Engert ja André Schwämmlein. USA:ssa FlixBus hoitaa maineikkaat Greyhoundin bussilinjat. FlixBus avasi ensimmäiset linjansa Virossa, Latviassa ja Liettuassa heinäkuussa 2020.

Tällä hetkellä FlixBus liikennöi Baltian alueella yhteensä 53 reitillä, mukaan lukien franchising- ja markkinapaikkareitit, jotka yhdistävät Baltian maat suoraan moniin Euroopan kaupunkeihin, kuten Prahaan, Berliini-

niin ja Varsovaan.

Vaasan uimarannat siivotaan sukeltajien toimensta kerran kuukaudessa.

Vasan Sukellusyhdistykset Bothnia Gulf Divers -82 ry ja Sportdykarföreningen Delfin rf huolehtivat Vasan rantojen vedenalaisesta siivouksesta kesäisin. Rannat siivotaan kerran kuukaudessa. Yleensä sukeltajia on kaksi, toisella snorkkeli ja toisella sukellusvarusteilla. On tärkeää, että rannat pidetään turvassa. Onneksi rikkoutuneita lasipulloja löytyy nykyään yhä vähemmän.

Minilift-autot

Teknisen laitoksen parkkipaikalta voi vuokrata kuka tahansa kesäisin, myös päiväsaikaan. Tätä elokuun 4. päivään asti. Myös turistit voivat vuokrata autoja. Osoite on Kyrkoespianaden 26.

Auton vuokraus maksaa 8 €/tunti. Jos haluat käyttää autoa pidempään, voit vuokrata sen päiväksi, joka maksaa 50 €.

Minihissit ovat täyssähköisiä ja niissä on automaattivaihteisto.

Automalli on Nissan Leaf Vista.

Loma Vaasassa?

Tai kotilomaa?

Sitten tämä sivu on sinua varten: paljon eksklusiivisia lomavinkkejä. Vaasassa voi tehdä paljon enemmän kuin uskotkaan.

”Tervetuloa Pohjanmaan Berliiniin! Kesällä eloon heräävä kaupunki on täynnä kulttuuria, tapahtumia, halpaa second handia, loistavia ravintoloita ja mukavia kauppia. Mutta ei tarvitse ruuhkautua, paljon muita turisteja, ja jonottaa nähtävyyksiin. Kaupunkiloman aikana saa toisinaan hiekan hukata suuntaviivoja. Mutta meri, kaupungin ruudukkokuvio ja ystävälliset paikalliset varmistavat, että löydät tien takaisin alkuperäiselle tasolle.”

<https://www.vaasa.fi/sv/se-och-upplev/sommersemester-2023-i-vasaregionen/>

Avoimet ovet Kronobyin Korpholmenissa

Avoimena Korpholmenin historiallisessa SpitaaliHospitalissa. Alueella on säilynyt vanha hautausmaa. Sairaalan tontilla olevaa vanhaa kirkkoa ja kellotapulia vastaava kirkko rakennettiin vasta vuosina 2006-2007.

Osoite on Hästövågen 100,

KOVINA AIKOINA

Kertomus Suomen viimeisten

nälkävuosien ajoilta

KARLA. TAVASTSTJERNA

Suomentanut Juhani Aho

Julkaistu 1892.

OSA 28

— Kyllä minä, herra kapteeni.

Johanna poistui kiitellen ja ylöpeänä siitä, että hänellä ja kapteenilla oli yhteinen salaisuus. Kapteeni Thoreld istui kauan pöytänsä ääressä ja mietiskeli. Ennen kuin hän meni levolle, kuulusteli hän pehtorilta, tulisiko Kalle Pihl huomenna päivätöihin, ja kun hän kuului tulevan, niin sanoi kapteeni tahtovansa puhutella häntä aamiaisen jälkeen.

Yöllä hän näki unta, että oli Salomo kaikessa kunniansaan, mutta heräsi kuitenkin pahalla tuulella. Aamiaisen jälkeen kuului askeleita oven takaa, ja Kalle Pihl astui sisään varmempana kuin koskaan ennen, melkeinpä

uhkamielisenä. Kapteeni Thoreld oli tahallaan vaiti vähän aikaa tehdäkseen hetken juhlalliseksi ja sanoi sitten:

— Sinusta on kummalliset huhut kulkemassa, Kalle Pihl.

— Tarkoitatko kapteeni sitä kerjäläisakkaa, joka juoksee lapsineen talosta taloon ja kertoo olevansa minun vaimoni?

— Jaa, sanoi kapteeni lyhyesti.

— Mutta se ei ole minun vaimoni, jatkoi Pihl tiukasti.

— No, no, — no, no! Hiljempi, hiljempi! Tierätkö mike rangaisuus on kaksivaimoisuudesta?

— Mitä se minua liikuttaa?

— Se liikuttaa paljokin, jos mine otta asia omaksi ja todista sinu falskit paperit, sanoi kapteeni kärsimättömästi ja ankarasti.

Mutta pohjalainen oli varustautunut kaikkein pahintakin vastaan ja sanoi röyhkeästi:

— Vetäkää vain käräjiin, jos teitä haluttaa, niin saan minäkin kertoa tämän naimiskaupan vai-

heet alusta loppuun, vaikkei itse asiasta olekaan mitään tuleva.

Kapteeni Thoreld heitti häneen silmäyksen, joka ei merkinnyt hyvää.

— Mine neuvon sinua vehemmin kopeilemaan, mies! Jos mine tahto, pane mine sinu kuritushuoneeseen!

— Sitä ei kapteeni tee, sanoi pohjalainen aivan rauhallisesti. Hänen varma käytöksensä vaikutti tuntuvasti kapteeniin. Salomo kaikessa kunniansaan ei tiennyt oikein mitä tekisi tälle päättävälle, uppiniskaiselle miehelle. Ei hänelle auttanut siveyttä saarnata, eikä kapteenillakaan ollut siihen taipumuksia.

— Ihminen teke paljon oikeuden vuoksi, sanoi hän ja katsoi Kalle

Pihliä suoraan kasvoihin.

— Oikeus ei saa minua milloinkaan käsiinsä, mutta minä tiedän kertoa merkittäviä juttuja siitä, miten Herrasaaren kapteeni

houkuttelee vieraita ihmisiä naimaan hänen...

— Suus kiinni ja mene ulos!

Kapteeni Thoreld seisoi hänen edessään kalpeana vihasta, ja hänellä oli nyt entisen kaartinluutnantin ryhti, kun hän osoitti miehen ulos. Pohjalainen katseli häntä kylmästi silmiin, otti hattunsa ja meni tynesti ulos. Kapteeni näki hänen kulkevan ampumalinjan ohi selkään suorana ja vakavien askelin, ja hänelle tuli palava halu juosta tuon hävyttömän miehen jälkeen ja antaa hänelle selkäsauna koko talonväen läsnä ollessa. Mutta samassa tuntui kuningas Salomo kovin voimattomalta tuota kopeaa alustalaistaan vastaan, jonka hän niin typerästi ja varomattomasti oli tehnyt salaiseksi rikostoverikseen. Mutta se tunne kesti ainoastaan hetken verran. Sillä kohta sen jälkeen hän käski valjastaa, kutsui Johannan puheilleen ja lupasi ottaa hänen asiansa ajaak-

68500 Kronoby.

Ei niin tunnettu kuin Sjalö Turun saaristossa, mutta tutustumisen arvoinen silti!

Ja avoimien ovien päivät ovat tänään 16.7 klo 13-17 sekä myös 23.7, 30.7 ja 6.8.

Pohjanmaan hyvinvoittalue jakaa joditabletteja lapsiperheille.

STM:n tiedote asiasta: Ydinvoimalaonnettomuuden aikana ympäristöön voi levitä radioaktiivista jodia, joka voi aiheuttaa kilpirauhaseen kohdistuvaa säteilyaltistusta. Haitallisinta tämä on kasvuiässä oleville henkilöille, joilla suuret säteilyannokset voivat lisätä kilpirauhassyövän riskiä. Aikuisilla samanlaista riskiä ei ole, minkä vuoksi yli 40-vuotiaille ei enää jatkossa suositella joditabletteja säteilyvaaratilanteissa.

Sisälle suojautuminen on säteilyvaaratilanteessa ensisijainen toimi, koska se vähentää tehokkaimmin säteilyaltistusta. Joditablettien ottaminen on toissijainen tukitoimi, jota suositellaan enintään 40-vuotiaille sekä raskaana oleville. Pelastusviranomaisen lähettää vaaratiedotteen, jos ihmisten tulisi suojautua sisälle tai käyttää joditabletteja.

Ohjeessa suositellaan, että 3–40-vuotiaat henkilöt hankkivat apteekista kotiinsa varastoon joditabletteja. Yksi kerta-annos on yleensä riittävä. Lääkejodin haittavaikutukset ovat hyvin harvinaisia. Varovaisuutta on kuitenkin noudatettava kilpirauhassairauksia sairastavien kohdalla.

Suomessa ei ole tällä hetkellä myynnissä eikä saatavilla alle 3-vuotiaille lapsille soveltuvaa jodivalmistetta. Julkinen terveydenhuolto hankkii alle 3-vuotiaille soveltuvia joditabletteja ja selvittää parhaan mahdollisen tavan jakaa niitä lasten vanhemmille ja raskaana oleville. Terveystieteiden tutkimuskeskukset ovat hyviä haittavaikutusten tiedotuskeskuksia, kun jodivalmistetta on saatavilla.

Tiekirkot ovat nyt auki!

Ja niitä on noin 260 kappaletta. Tiekirkot ovat kirkkoja, jotka ovat auki kesäisin matkailijoita varten Hienot taukopaikat, tun-

nelmaa, viileyttä kuumana kesäpäivänä ja hienoa kirkollista taidetta.

Vietä tauko hiljaisuudesta, kaukuneudesta ja pyhästä nauttien.

Osoitteessa www.tiekirkot.fi löydät täydellisen listan kaikista Suomen tiekirkkoista.

Yksi hieno tiekirkko on Pyhän Ristin Kirkko lähellä Hämeenlinnaa. Se on avoinna 13.5.-11.8.2023 välisen ajan päivittäin klo 11-17 sekä viikonloppuisin 19.-20.8.2023 ja 26.-27.8.2023. Kirkko on suljettuna kirkollisten toimitusten aikana. Kirkkoon ei ole sisäänpääsymaksua. Kirkossa on kuuluisat hienot seinämaalaukset ja keskiajalta peräisin olevia puuveistoksia.

Opastuskierrokset suomek-

si järjestetään päivittäin klo 11, 12:30, 14 ja 15:30. Opaswuksen hinta on 3 €/aikuinen. Kierrokselle mahtuu 30 henkilöä, paikkoja ei voi varata ennakoon.

Sunnuntaikävely - joka sunnuntai.

Joka sunnuntai 10 km kävelymatkan päässä Salutorgetista. Lähtö tapahtuu Vapaudenpatsaan lähellä aukiolla (virallinen osoite on Hovrättsesplanaden 15).

Kävelemme yhdessä ympäri Vaasaa, vauhti määrää osallistujat, ketään ei jätetä yksin. Myös lyhyempi reitti on mahdollinen. Sen jälkeen juodaan yhdessä kahvia (omalla kustannuksella). Sunnuntaikävelyn järjestää Vaasan Kävelyklubi.

Tule ja tutustu Vaasaan!

Lisätietoa löytyy täältä: <http://www.vaasanmarssi.fi>

Nollatoleranssi rasismia vastaan

Uusi hallitus on julistanut nollatoleranssin rasismiin. Mutta huolet jatkuvat. Valtiovarainministeri Riikka Purras kirjoittaa 31-vuotiaana tekstejä, jotka ovat niin käsittämättömän rasistisia, että lukijat eivät voi hyväksyä niitä. Hän ei ollut teini, kun hän kirjoitti nämä sanoitukset 31-vuotiaana.

seen. Puolen tunnin kuluttua hän oli jo matkalla kaupunkiin neuvotellakseen asianajajansa kanssa ja saattaakseen asian pikaiseen päätökseen.

Pari tuntia sen jälkeen oli Johanna saanut lapsensa pariksi päivää sijoitetuksi muutamaan torppaan ja meni nyt rinta ilosta paisuksissa tapaamaan Lehtimaa ja ilmoittamaan hänelle hyvät toiveensa. Hän sääli tuota siivoa miesparkaa, joka hänen tähtensä oli saattanut itsensä niin pahaan pulaan.

Lehtimaa oli elänyt surkeata elämää sitten kun torppari oli karkottanut hänet maaltaan. Oli jo viikkokausi kulunut eikä Johannasta mitään kuulunut. Ensi päivät oli hän maannut ladossa heinien sisässä, mutta sitten oli leipä loppunut ja nälkä alkoi ahdistaa.

Hänellä oli yllään viimeiset jäännökset menneestä vaateparistaan: vaalea nuttu, joka oli

ennen ollut varatuomari von Blumen ja jonka neiti Louise oli suosikilleen lahjoittanut, yhdet housut, joiden alta näkyivät karkeat ja likaiset liinavaatteet, vaalea kesälakki ja kankien puutteessa tukku riepua jalkaterien ympärillä. Kaula oli paljas ja hän koetti turhaan lämmittää sitä nostamalla ylös takkinsa pienen ja hienon samettikauluksen, joka huonosti sopi puvun muuhun kurjuuteen.

Hän tuli ulos ladosta kirvesolallaan, takkuisena ja heinäisenä, ja katsahti ympärilleen. Talvinen harmaa päivä jo hämärsi. Sisukset huusivat syömistä, hän väräsi vilusta ja työnsi suunsa luntä täyteen pahinta janoaan sammuttaakseen. Sitten haukkotteli hän, venyttelihe ja näytti vasta nyt ymmärtävän, että oli olemassa. Kuta enemmän hän selvisi kohmelostaan, sitä surkeammaksi kävi hänen mielensä. Hän koetti etsiä epäselvistä aivoistaan jotain valon välähdystä,

joka muistuttaisi hänelle, missä hän oikeastaan oli, ja silloin hän muisti, että hän oli jossain kaukana metsässä ja ettei hän enää voisi tässä pitäjässä mennä ihmisten ilmoille, kun kaikki kutsuivat häntä ryöväreiksi ja sulkivat hänet ovensa.

Lehto niityn ympärillä oli paljas ja lehdetön, siellä täällä vain näkyi mustempana pilkkuna joku havupuu. Oli satanut luntä siitä pitäen kun hän viimeksi oli ollut ladon ulkopuolella, ja kun ei näkynyt jälkiä missään, tuntui hänestä siltä kuin hän olisi nukkunut monta vuotta. Päivän luku oli kulunut pois hänen mielestään, ja ainoa, josta hän oikeastaan oli selvillä, oli se, että häntä paleli, että hänellä oli nälkä, kauhea nälkä — ja että hänet karkotettiin joka torpasta, jonne menisi lämmittelemään tai leipäpalasta pyytämään. Tuuli toi jostain kylmää, purevaa lumiräntää, ja Lehtimaaikin tahtoi mennä jonnekin

tietämättä minne, ettei kokonaan sille sijalleen kohmettuisi. Vähitellen selvisi hänelle, että hänen kuitenkin pitäisi pistäytyä lähimpään torppaan kuulemaan, eikä pohjalainen vaimo olisi käynyt häntä perunakuopasta etsimässä.

Hän tuli torppaan pimeään kähmässä ja näki, kuinka tuli takassa leimusi. Ettei pelottaisi asukkaita jätti hän kirveensä ulkopuolelle, astui sisään lukottomasta ovesta, tunsu lämpimän kuin palsamin ruumiissaan ja sai silmilleen näin kuuluvan tervehdyksen:

— Siinäpähän on taas tuo pohjalainen rosvo, vaikka on kielletty tänne tulema! — Torpassa oli kaksi miestä, ja luottaen yhteisiin voimiinsa uskalsivat he näin kovasti puhua.

— Minä menen heti pois, sanoi Lehtimaa, tahtoisin vain tietää, eikö minua ole käynyt kysymässä muuan vaimo sillaikaa kun olen ollut poissa.

... JATKUU

Korsholm Music Festival Varaslähtö: Iltamusiikkia

Vaasan kirkko

Päivämäärä: 25.07.2023 Aika: 19.30

Vapaa pääsy

James D. Hicks, urut

Venäjä

Medvedevin uhkaukset

Nämä muuttuvat yhä väkivaltaisemmiksi mitä pahemmaksi asiat menevät Venäjän hyökkäyssodassa Ukrainaa vastaan. Viime viikkoina hän on uhannut tuhota merenpohjan kaapeliyhteydet - toimenpide, joka toteutuessaan merkitsisi sodanjulistusta. Ja se pahenee. Hän uhkaa hyökätä ydinvoimaloihin, ei vain Ukrainassa vaan myös Itä-Euroopassa. Venäjän ex-presidentin mukaan ydinapokalypsi on todennäköinen.

Ja joss terroristi löytyy niihin räjäytetään hänen talonsa lisäksi myös hänen sukulaistensa taloa. Siinä venäläinen oikeus. Lopuksi muutama ”kohtelias” sana Boris Johnsonistal

Tässä muutamia hänen sanoituksiaan:

”Perustuen länsimaiden todistettuun osallisuuteen Nord Streams -verkoston heikentämisessä, meillä ei ole rajoituksia, edes moraalisia, olla jättämättä tuhoamatta vihollistemme kaapeliliikennettä merenpohjassa.

Jos yritys hyökätä Smolenskin (Desnogorskin) ydinvoimalaan NATO-ohjuksilla vahvistuu, on otettava huomioon skenaario Venäjän samanaikaisesta hyökkäyksestä Etelä-Ukrainan ydinvoimalaan, Rovnon ydinvoimalaan ja Hmelnitskin ydinvoimalaan, koska sekä Itä-Euroopan ydinvoimaloissa. Tässä ei ole mitään hävettävää.

Huomautan yhden asian, jota kaiken tyyppiset poliitikot eivät halua myöntää: ydinapokalypsi ei ole vain mahdollista, vaan myös melko todennäköinen.

Miksi?

Sytä on ainakin kaksi.

Ensimmäinen. Maailma on paljon pahemmassa vastakkainasettelussa kuin Karibian kriisin aikana, koska vastustajamme ovat päättäneet todella kukistaa suurimman ydinvoiman - Venäjän. He ovat epäilemättä ääliöitä, mutta niin se vain on.

Ja toinen syy on varsin proosalinen - ydinaseita on jo käyttänyt kuka ja missä, mikä tarkoittaa, ettei mitään tabua ole!”

”Maailma ja oma kokemuksemme osoittavat, että terroristeja vastaan on mahdotonta taistella kansainvälisillä sanktioilla, uhkauksilla tai kutsuilla.

He ymmärtävät vain vallan kieltä.

Vain henkilökohtaisia ja täysin epäinhimillisiä tapoja.

Siksi on välttämätöntä räjäyttää

heidän talonsa ja heidän sukulaistensa talot. Etsi ja eliminoi heidän rikoskumppaninsa ja hylkää salakavala ajatus oikeudenkäynnistä heitä vastaan. Mutta tärkeintä on tuhota terroristiryhmien ylin johto riippumatta siitä, mitä rakoja nämä hyönteiset piilottavat.”

”Entinen Britannian pääministeri Boris Johnson tarjoutui otamaan Banderokrainan Natoon ”ehdoitta”. Hän, eläkkeellä oleva typerys, joutuisi ehdoitta psykiatriseen sairaalaan. Siellä hän voi esiintyä kovana miehenä, joka vaatii maailmansodan aloittamista. .”

Kuva: Wikimedia Commons Creative Commons Attribution 4.0 duma.gov.ru

Venäjä

Ydinonnettomuus Sverdlovskissa toista viikkoa sitten

Uraaniyhdistettä sisältävä säiliö räjähti Rosatomin laitoksessa Sverdlovskissa lähellä Jekaterinburgia Uralin alueella. Ainakin yksi ihminen kuoli ennakkotietojen mukaan, laitos on evakuoitu, mutta Rosatom vakuuttaa, ettei ympäristölle ole vaaraa.

Venäjän talous vapaassa pudotuksessa

Moskovan päivälehdet julkaisivat valtiovarainministeriön luvut tiistaina.

Verotulot ovat laskeneet 20 % vuodessa ja kulut ovat nousseet yli 20 %. Tämä on johtanut valtavaan budjettialijäämään, joka varmasti rahoitetaan suurelta osin rahanpainatuksella.

Tästä huolimatta Putin lupaa yhä suurempia etuja kaikille, jotka uskaltavat vaarantaa henkensä Ukrainassa.

Venäjä ei voi jatkaa näin pitkään ilman talouden romahtamista - Valtionvelka ei sinänsä ole suuri, noin 15 % bruttokansantuotteesta. mutta ehkä tässä vaiheessa ei ole niin paljon ihmisiä, jotka haluavat lainata Venäjälle rahaa.

Tämä on siis Venäjän valtiovarainministeriön mukaan. Emme tiedä, ovatko nämä luvut liioiteltuja, mutta tämä ei ole epätodennäköistä.

Putin ei matkusta Etelä-Afrikkaan.

Tarkoituksena oli, että hän osallistuisi BRICS-huippukokouksen. Mutta Etelä-Afrikan viran-

omaiset ovat ilmoittaneet, että he eivät voi välttää hänen pidättämistään, koska maa on kansainvälisen tuomioistuimen jäsen.

Putinin mahdollisuudet matkustaa alkavat olla melko rajalliset. Katsotaan toteutuuko hänen elokuussa suunniteltu matkansa Turkkiin.

TÄNÄÄN Intialainen näkemys Suomen tilanteesta

”The Economic Times” on Intian suurin talouslehti, luultavasti toiseksi suurin sellainen maailmassa.

Viikko sitten oli toimittaja Sanjoy Narayanin kirjoittama artikkeli Suomen tilanteesta. Jotain on mätä onnellisimmassa maassa, Suomessa.

Se että suomalainen kansanedustaja heitetään ulos rokkifestivaalista Seinäjoella herättää huomiota ja kommentoidaan Intian arvostetussa lehdessä on huomionarvoista., Eikä Suomelle kovin imartelevaa.

Tässä on ote Narayanin kirjoituksesta:

– Perussuomalaisten johtaja ja uusi varapääministeri Riikka Purra sotkeutui kiistaan vasta viime viikolla, kun kävi ilmi, että hän oli vuonna 2008 tehnyt rasistisia kommentteja puoluetoverinsa blogiin.

”Jos minulle annettaisiin ase, lähijunassa olisi ruumiita”, hän oli kirjoittanut siirtolaissyntyperäisistä nuorista suomalaisista junassa. Hän oli viitannut myös ”turkkilaisiin apinoihin”.

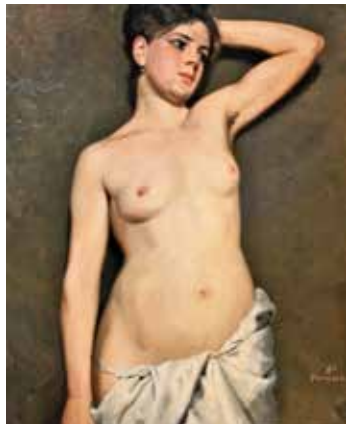
Ei ole kulunut kuukauteen siitä, kun uusi talousministeri Vilhelm Junnila joutui eroamaan

aiempien yhteyksien vuoksi uusnatsiryhmiin. Kun johtava suomalainen sanomalehti Iltalehti julkaisi kolumnin, jossa korostettiin joidenkin Perussuomalaisten johtajien tekemää snaffaa, oikeistolaiset trollit, myös kansanedustajat, murtautuivat kirjailijaan jopa uhkaamalla häntä väkivalloilla.

Samaan aikaan tyytymättömyys kasvaa. Aiemmin tässä kuussa Perussuomalaisten kansanedustaja erotettiin musiikkifestivaaleilta sanomalehdelle lähettämänsä kirjeen vuoksi, jossa hän vastusti Opetushallituksen tasa-arvokasvatuspolitiikkaa. Helsingissä opposition kannattajien mielenosoitukset uutta hallitusta vastaan ovat yleistyneet.

”Onko Suomi ensi vuonna jälleen onnellisin maa?” kysyin Bingiltä. He vastasivat tavanomaisella puheella siitä, mikä tekee maan onnelliseksi, ja päätelivät sitten: ”Mielestäni Suomella on hyvät mahdollisuudet pysyä onnellisuuslistan kärjessä tai ainakin lähellä sitä. Mitä sinä ajattele?” No, Bing, en usko.”

LOPPUVUODEN TAPAHTUMAT

ATENEUM, Helsinki

ALBERT EDELFFELTIN näytely on avattu ja jatkuu 17.9 asti.

Todella näkemisen arvoinen!

TIKANOJAN TAIDEKOTI

Kaarina Heikinheimon 5+ huonetta näyttely

Tekstiilitaidetta, kuparilangasta tekstiilireliefeihin
Vaasalainen tunnettu tekstiilitaiteilija. Näyttelyssä mittavan kaavan esteettinen kokonaisuus. Näyttely jatkuu 24.9. asti

LOHTAJAN KIRKKOMUSIIKKIJUHLAT

25-30.7.23

Jo 45 kerta.

Tuukka Haapaniemi vieraillee.

www.kirkkomusiikkijuhlat.fi

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

26.7-2.8.23

Taiteellinen johtaja

Jan-Erik Gustafsson

www.korsholmmusicfestival.fi

VAASA FESTIVAL 3-5-8-23

Music, Food & Wine

Samu Haber. Anna Puu. Pope-da.

Happoradio. Suvi Teräsniska.

www.vaasafestival.fi

Kansallisgalleria KIASMA, Helsinki

ILMAISPÄIVÄ 4.8.23 KLO

10-20.30

<https://kiasma.fi/>

VAASA: TAITEIDEN YÖ, 10.8.23

Kansallisgalleria KIASMA, Helsinki

ILMAISPÄIVÄ 8.9.23 KLO 10-20.30

<https://kiasma.fi/>

KOKKOLAN SYYSKAMARI

16-19.8.23

Taiteelliset johtajat:

Antto Tunkkari

Pauli Pappinen

www.kokkolansyyskamari.com

CHRISTINA BAROQUE

1-3.9.23

Kristiinankaupungissa

www.vaasabaroque.fi

LAPUAN URKUFESTIVAALI

7-10.9.23

Taiteellinen johtaja:

urkutaiteilija Jimi Järvinen

www.lapuanurkufestivaali.fi

KUNTSIN MODERNIN TAITEEN MUSEO

Viivasta tilaan-näyttely

9.9.23 - 14.4.24

Miten taiteilijat työstävät viivaa, mihin sen muoto asetuu

Suomen historiakustannus

Kirja ”Alexandra Theodora Frosterus-Sältin och hennes taylor” on ilmestynyt. Myynissä mm täällä:

- adlibris.fi

- <https://akateeminenwebshop.com/>

yksinkertaisena lyijykynä- ja hiilipiirustuksena tai tilallisena installaationa. Viivan variaatioihin voi tutustua Kuntsin modernin taiteen museossa esillä olevassa ryhmänäyttelyssä. Sekä suomalaiset että kansainväliset nykytaiteilijat – 18 taiteilijaa ja taiteilijaryhmää – esittäytyvät viiva osana taiteellista työskentelyään.

WASA TEATER

”Vänd om min längtan”

Ensi-ilta 16.9-23

Ann-Luise Bertellin, Thomas Enrothin, Åsa Jinderin, Nils-Petter Ankarblomin uusi pohjoismainen musikaali. Ohjaus Erik-André Hvidsten.

<https://www.wasateater.fi/>

VAASA BAROQUE

Syksyn oopperatapaus – Höstens operahändelse!

Joseph Martin Kraus: PROSERPIN

Krausin ooppera Proserpin saa Vaasa Baroquessa Suomen ensi-iltansa kansainvälisen solistikaartin ja Vaasan kaupunginorkesterin esittämänä. Esitykset ovat pe 13.10.2023 ja la 14.10.2023 klo 19.00 Vaasan kaupungintalon juhlasalissa.

<https://vaasabaroque.com/>

RUSK

Kamarimusiikkia Pietarsaareissa 21.–25.11.2023

Kuninkaallinen juhla

Kansainvälistä luovuutta vuoden pimeimpään aikaan

<https://ruskfestival.fi/fi/>

Teatteri

Seuraava esitysvuosi Wasa teaterissa

Suuri pohjoismainen hanke, tragikoominen parisuhdedraama ja rakkaan lastenkirjasarjan maailmanensi-ilta.

- Wasa Teaterilla on edessään jännittävä ja täynnä esitysvuosi, jossa on peräti kolme maailmanensi-iltaa, upouusia teoksia, joita saamme nähdä Wasa Teaterin suurella näyttämöllä. Ohjelmistossa on myös kaksi nuoremmalle yleisölle suunnattua klassikkoa, yksi hyvin vanha ja yksi todella moderni sekä koominen mutta musta helmi. Kerromme tarinoita ihmisen olemisesta maailmassa, kuinka vaikeaa ja ihanaa se on samaan aikaan. Ensi vuonna on varmasti syytä käydä teatterissa, sanoo teatterijohtaja Ann-Luise Bertell.

Pelivuosi 2023-2024 alkaa perinteiseen tapaan ensi-illalla nuorimmille. Lina Ekblad ohjaa Tuuli Heinosen ja Julia Johanssonin klassikkosadun Keisarin uudet vaatteet päiväkodin tuotannossa. Esitys kiertää Pohjanmaan päi-

väkodeissa, mutta esitetään myös teatterin Vasallen-lavalla.

16.9 on uuden pohjoismaisen musikaalin ensi-ilta. Musikaali Vänd om min längtan, jossa on kirjailijoita kolmesta Pohjoismaasta, on Musikaali on henkilökohtainen siirtolaiskohtalo, joka tutkii teemoja kuten rakkaus, kaipaus, suru ja kaikki valinnat, joita teemme. Musikaali perustuu Ann-Luise Bertellin samannimiseen kirjaan. Tarina, Thomas Enrothin kirjoittama musiikki ja Åsa Jinderin sanat luovat yhdessä kauniin ja koskettavan matkan. Musiikin sovitukset tekee kansainvälisesti palkattu kapellimestari Nils-Petter Ankarblom. Esityksen on ohjannut Erik-André Hvidsten.

Mariaa esittävät Sarah Nedergård ja Lilli Sukula-Lindblom. Lisäksi Wasa Teaterin näyttelijät: Markus Lytts, Maria Udd, Carola Sarén sekä vieraina Thomas Lundin, Filip Ohls, Isa Lindgren-Backman, Jon Henriksen ja Ester Rudnäs. Orkesteria johtaa kapellimestari Ralf Nyqvist. (<https://www.wasateater.fi/>)

Korsholman Musiikkijuhlat

26.7.-2.8. lähestyvät, ja töitä tehdään kullisten takana kovaa vauhtia. Musiikkijuhlien festivaalikeskus on avattu Vaasan keskustaan, Övningsskola-lukion tiloihin.

Musiikkijuhlien taiteilijoissa on tapahtunut viime hetken muutoksia.

Pianistin Paavali Jumppasen ja David Munk-Nielsenin ohjelma Musiikkijuhlilla laajenee Valitettavasti pianisti Diana Ketter ei loukkaantumisen vuoksi pysty esiintymään kesän festi-

vaalilla. Hänen suuri työmääränsä festivaalilla on jaettu kahden loistavan pianistin kesken: Paavali Jumppasen ja David Munk-Nielsenin.

- Paavali Jumppanen on tulossa opettamaan mestarikurssille Korsholman Musiikkijuhlille, mutta on erityisen hienoa saada hänet nyt myös esiintymään festivaalilla, sanoo taiteellinen johtaja Jan-Erik Gustafsson.

Paavali Jumppanen on yksi ikäpolvensa aktiivisimmista ja menestyneimmistä suomalaispianisteista. Jumppanen esiintyy 27.7. Stundarsissa klo 17.30 konsertissa, jossa ohjelmassa on muun muassa Rebecca Clarken pianotrio ja Franz Schubertin klassikoksi noussut forellikvintetto.

Toinen Diana Ketterin tilalle astuva pianisti on Musiikkijuhlilla muutenkin vieraileva nuori tanskalainen huippupianisti David Munk-Nielsen, joka esiintyy omassa konsertissaan sellisti Tatu

Korsholmin musiikkifestivaali 25.7 - 2.8.23

9 päivää upeaa musiikkia! Ohjelmakirja on nyt julkaistu. Massiivinen tietosanakirja musiikkifestivaalin aikana esitettävästä musiikista. Saatavissa Festivaalikeskuksessa, Vasa Övningsskolas gymnasium, Koulukatu 31 Puheilin 040 833 2022 Verkkosivusto: <https://www.korsholmmusicfestival.fi/>

Kauppinen kanssa Vaasan kaupungintalolla 30.7.

David Munk-Nielsen korvaa Ketterin 28.7. Tikanojan taidekodin konsertissa, jossa hän soittaa sellisti Jan-Erik Gustafssonin kanssa konsertin nimikkokappaleen, Duparcin L'invitation au voyage, sekä Giovanni Bottesinia kontrabasisti Knut Erik Sundquistin kanssa. Konsertin lopussa kuullaan Dmitri Sostakovitsin Viisi kappaletta kahdelle viululle ja pianolle, ja tätä ennen saamme

kuulla Munk-Nielsenä soolona hänen soittaessaan osia Ligetin Musica ricercatasta sekä Etydit 5 ja 4.

Korsholman Musiikkijuhlat järjestää tänä vuonna ensimmäistä kertaa konsertin Teuvalla.

David Munk-Nielsen esiintyy myös tässä aluekonsertissa kulttuurikeskus Orrelassa, jonka upeassa ohjelmassa on säveltävieraisten Vladimir Agopovin ja Cecilia Damströmin teosten lisäksi Nadia Boulangerin Kolme kappaletta sellolle ja pianolle sekä Robert Schumannin Pianokvintetto Es-duurissa op. 44.

- Nostan hattua David Munk-Nielsenille, tälle loistavalle nuorelle pianistille, joka lisäsi ohjelmaansa Korsholman Musiikkijuhlilla huomattavasti, toteaa festivaalijohtaja Milla Virta ja huomauttaa Teuvan konserttipaikkana olevan muutenkin erityinen. Kesällä 2024 siellä kuullaan uusi Tove Teuvalla -ooppera, jonka tuottajana Korsholman Musiikkijuhlat toimii.

Altoviulisti Ilari Angervo Musiikkijuhlille

Altoviulisti Ilari Angervo korvaa taiteilija Anna-Kreetta Gribajcevicin Tulevaisuuden tähdet -konsertissa 30.7. Vaasan kaupungintalolla klo 19.00. Angervo on Radion sinfoniaorkesterin altoviulun äänenjohtaja, joka tuli mukaan Musiikkijuhlille nopealla aikataululla Gribajcevicin saapumisen peruunnuttua. Konsertin ensimmäinen puoliaika on pianisti David Munk-Nielsenin ja Turun sellokilpailun voittajan, Tatu Kauppinen yhteisohjelmistoa. Toisella puoliajalla ohjelmassa on Richard Straussin Metamorfoosit (Rudolf Leopoldin sovitus jousisettille), jossa altoviulisti Ilari Angervon kanssa soittavat viulistit Elna Vähälä ja Anna-Liisa Bezrodny, altoviulisti Razvan Popovici ja sellistit Marko Ylönen ja Tatu Kauppinen.

Mikä talo tämä on?

Viime viikon talo:
Entisen Kirkkoapteekin talo

PensilSketchApp

Internet

Uusi tekoäly, Llama 2, METAlta (Facebookia ylläpitävä yritys)

Meta julkaisi Llama 2:n, uuden suuren kielimallin (LLM) 18.

heinäkuuta 2023. Se on generatiivinen esiovetetty muuntajamalli, joka on koulutettu valtavalle teksti- ja kooditietojoukolle. Llama 2 on suunniteltu informatiivisemmaksi ja kattavammaksi kuin aiemmat LLM:t, ja se voi luoda luovempia ja kiinnostavampia tekstimuotoja.

Llama 2:ta voidaan verrata muihin LLM:ihin, kuten Google Bardiin ja ChatGPT:hen. Se on samanlainen kuin Bard siinä mielessä, että se on generatiivinen esiovetetty muuntajamalli, joka on koulutettu massiiviselle tietojoukolle. Llama 2:lla on kuitenkin joitain etuja Bardiin verrattuna. Esimerkiksi Llama 2 on parempi luomaan informatiivista ja kattavaa tekstiä, ja se voi luoda luovempia ja kiinnostavampia tekstimuotoja.

Kaiken kaikkiaan Llama 2 on tehokas LLM, jota voidaan käyttää monenlaisiin tehtäviin, kuten tekstin tuottamiseen, kielten kääntämiseen ja erilaisen luovan sisällön kirjoittamiseen. Se on edelleen kehittyvä, mutta se voi olla arvokas työkalu yrityksille ja yksityishenkilöille.

Miksi minun pitäisi käyttää Bardia?

Bard on Googlen tekoälyn suuri kielimalli, joka on koulutettu valtavalle teksti- ja kooditietojoukolle. Se voi luoda tekstiä, kääntää kieliä, kirjoittaa erilaista luovaa sisältöä ja vastata kysymyksiisi informatiivisella tavalla. Bard on vielä kehittyvä, mutta se on oppinut suorittamaan monenlaisia tehtäviä, joista voi olla apua tavallisille kansalaisille.

Tässä on joitain tapoja, joilla Bard voi palvella tavallisia kansalaisia:

Vastaa kysymyksiin. Bard voi vastata kysymyksiisi kattavasti ja informatiivisesti, vaikka ne olisivat avoimia, haastavia tai outoja. Tästä voi olla apua opiskelijoille, tutkijoille ja kaikille muille, jotka tarvitsevat tietoa.

Luo luovaa sisältöä. Bard voi luoda erilaisia luovia tekstimuotoja tekstisisällöstä, kuten runoja, koodeja, käsikirjoituksia, musiikkikappaleita, sähköpostiviestejä, kirjoituksia jne. Tästä voi olla apua ihmisille, jotka haluavat luoda sisältöä, mutta joilla ei ole aikaa tai taitoja tehdä sitä itse.

Käännä kieliä. Bard pystyy kääntämään yli 100 kielen välillä. Tästä voi olla apua ihmisille, joiden on kommunikointava muita kieliä puhuvien ihmisten kanssa.

Apua arjen tehtäviin. Bard voi auttaa jokapäiväisissä tehtävissä, kuten sähköpostien kirjoittamisessa, tapaamisten sovittamisessa ja reseptien etsimisessä. Tämä voi vapauttaa ihmisten aikaa, jotta he voivat keskittyä muihin asioihin.

Bard on edelleen kehittyvä, mutta se voi olla tehokas työkalu tavallisille kansalaisille. Se voi auttaa ihmisiä oppimaan, luomaan ja kommunikoimaan uusilla tavoilla. Jos etsit hyödyllistä ja informatiivista kielimallia, Bard on loistava vaihtoehto.

Tässä on joitain konkreettisia esimerkkejä siitä, kuinka Bardia voidaan käyttää tavallisten kansalaisten palvelemiseen:

Opiskelija voi käyttää Bardia apuna kotitehtävissään. Bard voi vastata heidän kysymyksiinsä oppimaansa materiaalista, ja se voi myös luoda harjoitusongelmia ja tietokilpailuja.

Tutkija voi käyttää Bardia apuna tutkimuksessaan. Bard pystyy löytämään ja tiivistämään tutkimuspapereita, ja se voi myös luoda hypoteeseja ja ideoita uutta tutkimusta varten.

Yrityksen omistaja voi käyttää Bardia apuna markkinoinnissaan. Bard voi kirjoittaa blogikirjoituksia, luoda sosiaalisen median sisältöä ja jopa luoda mainostekstejä.

Kotona oleva vanhempi voi käyttää Bardia apuna kotitöissään. Bard voi kirjoittaa päivittäistavaraluetteloa, luoda tehtäväluetteloa ja jopa löytää reseptejä.

Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä siitä, kuinka Bardia voidaan käyttää tavallisten kansalaisten palvelemiseen. Bardin kehittyessä siitä tulee entistä tehokkaampi ja hyödyllisempi.

Ukraina

Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyy:

Venäjän terrori vaikuttaa kaikkiin; kaikkien maailmassa pitäisi olla kiinnostuneita Venäjän saattamiseksi

Oikeuden eteen

– Ukrainan presidentin puhe 19. heinäkuuta 2023
Terveyttä teille, ukrainalaiset toverit! Koko päivän ajan kiinnitettiin maksimaalista huomiota Venäjän terroristien Odesaan, alueen yhteisöihin, Tšornomorskiin, satamiimme kohdistuneiden seurausten eliminointiin. Tämä oli kenties Venäjän suurin yritys aiheuttaa tuskaa Odesalle koko täysimittaisen sodan aikana. Ilmapuolustuksen ja kaikkien taivaan puolustajien ansiosta tämän iskun seuraukset ovat edelleen pienemmät kuin ne olisivat voineet olla. Vetoamme jokaisella tällaisella lakolla kumppaneihimme yhä uudelleen: Ukrainan taivaskilpiä on vahvistettava. Tämä hyökkäys osoittaa, että heidän kohteensa ei ole vain Ukraina eikä vain kansamme elämä. Tänään hyökkäyksen kohteeksi joutuneissa satamissa on

varastoitu noin miljoona tonnia ruokaa. Tämä on määrä, joka olisi pitänyt toimittaa kuluttajamaihin Afrikassa ja Aasiassa joku kauan sitten. Venäjän terrorista eilen illalla eniten kärsineessä satamaterminalissa oli varastossa 60 000 tonnia maataloustuotteita, jotka oli tarkoitus viedä Kiinaan. Eli tämä venäläinen terrori vaikuttaa kaikkiin. Kaikkien maailmassa pitäisi olla kiinnostuneita saattamaan Venäjä oikeuden eteen terrorinsa vuoksi. Olen kiitollinen kaikille sotureillemme, jotka suojelevat maattamme tällaisilta hyökkäyksiltä. Olen kiitollinen kaikille pelastajille, lääkintätyöntekijöille, julkisten laitosten työntekijöille, paikallisviranomaisille ja vapaaehtoisille, jotka auttavat ihmisiä voittamaan terrorin seuraukset. Odesan, Khersonin, Zhytomyrin ja Kirovohradin alueet. Zaporizhzhian, Harkovin ja Donetskien alueet. Kaikkialla, missä ammut-

Viikon kuva

Kesä

tiin, ohjus- ja drone-iskuja. Haluan kiittää jokaista ihmistä, joka auttaa pelastamaan ihmishenkiä! Tänä aamuna armeija, sisäministeriö, muut valtion virkamiehet ja aluepolitiikan viraston varapäälikkö raportoivat minulle puhelinkonferenssissa. Eilisen lakon kohteeksi joutuneilla paikkakunnilla alustavat korjaukset ovat jo alkaneet. Kävin tänään neuvottelut Irlannin Taoiseachin kanssa, joka oli vierailulla Ukrainassa. Irlanti on yksi vahvimista kumppaneistamme Euroopassa.

Vaikka maa on neutraali, irlantilaiset eivät pysy neutraalina moraalisten haasteiden suhteen. Tällaisen aggression edessä he ovat selvästi historian valoisalla puolella: he auttavat meitä poliittisesti, turvallisuuskysymyksissä, taloudellisesti ja sanktioilla. Humanitaarinen tuki on erittäin tärkeää. Tänään olemme keskustelleet yhteisistä jatkotoimenpiteistämme, erityisesti niistä, jotka liittyvät Peace Formulaan ja Global Peace Summit -kokoukseen.

Olen kiitollinen Irlannille vilja-aloitetta koskevan kantamme tukemisesta. Tapasin myös Samantha Powerin, USAID:n, Yhdysvaltain kansainvälisen kehitysviraston, johtajan. Edellisenä päivänä hän oli Odesassa ja ymmärtää täysin satamiemme merkityksen maailman elintarviketurvalle ja Venäjän uhkan globaalille vakaudelle. Tänään keskustelimme yksityiskohtaisesti mahdollisuuksista suojella infrastruktuurimme ja maailmanlaajuisia rooliamme. Ja on erittäin tärkeää, että USAID on valmis jatkamaan yhteistyö-

tä Ukrainan kanssa tukeakseen taloudellista toimintaa maassamme, kehittääkseen yrityksiä ja säilyttääkseen työpaikkoja. Olen kiitollinen tästä tuesta!

Ja vielä yksi asia. Valmistaudumme jo aktiivisesti elo- ja syyskuulle suunniteltuihin kansainvälisiin tapahtumiin. Erityisesti pidin tänään suuren kokouksen Krimin huippukokouksen valmistelusta valtionjohtajien ja parlamentaarisen tasolla. Tiedämme varmasti, että huippukokouksesta tulee mielekäs ja Krimistä tulee entistä lähempänä paluuta vapaaseen maailmaan, vielä lähempänä vapautumista miehityksestä. Kaiken Ukrainan maan ja kaikkien ukrainalaisten on oltava vapaita. Kunnia kaikille Ukrainan ja vapauden puolesta taisteleville! Kiitän kaikkia, jotka auttavat meitä!

Kunnia Ukrainalle!

Lisenssi: Creative Commons Nimeä-Ei-kaupallinen-Ei johdannaisia 4.0 International. Linkki: www.president.gov.ua

Terveys

Sormenjäljet voivat ennustaa skitsofrenian

Espanjalaiset tutkijat ovat kehittäneet tekoälytyökalun, joka voi erottaa skitsofreniaa sairastavien ihmisten sormenjäljet sellaisten ihmisten sormenjäljet, joilla ei ole sairautta, 70 prosentin varmuudella. Koska sormenjäljet pysyvät vakaina koko elämän ajan, tällä työkalulla voidaan havaita sairaus varhaisessa vaiheessa ja ennustaa sen puhkeaminen paljon aikaisemmin.

Siilojen purkaminen Siiloliven kautta

Vaasan betonisiilot rakennettiin vuosina 1958-63. Niiden läheisyydessä toimi mylly, jonka toiminta sitten lopetettiin vuonna 1992. Sen jälkeen siilot eivät ole olleet käytössä. Parikymmentä vuotta sitten suunniteltiin opiskelija-asuntoja siiloihin. Mainio idea, mutta esteenä oli betonirakenteiden sienikasvustot. Nyt siilojen purkaminen on aloitettu, huhtikuun lopussa tänä vuonna. Webkameran avulla voidaan seurata miten purkaminen edistyy.

Tämä kuva on otettu 21.7.2023.

webkamera löytyy täältä:

<https://www.vaasa.fi/siilolive/>

”Skitsofrenian lopullinen diagnoosi vaatii vähintään kuusi kuukautta, ja sen oireet sekoitetaan usein muihin mielenterveysongelmiin, kuten kaksisuuntaiseen mielialahäiriöön. Siksi tämä löytö on niin tärkeä, koska se mahdollistaa aikaisemman kohdennetun hoidon”, selittää tutkimuksesta vastaava Raymond Salvador. tutkimuksen kirjoittaja FIDMAG Hermanas Hospitalarias -tutkimussäätiöstä Barcelonassa, Espanjassa.

Salvador sanoo, että työkalua voidaan käyttää tunnistamaan ihmisiä, joilla on häiriön oireita tai jotka hakevat ensiapua ensimmäisen psykoottisen jaksonsa vuoksi, mutta se voi olla hyödyllinen myös ihmisille, joilla on merkittävä geneettinen riski.

HUUMORIA ENNEN JA NYT

— Lyön vetoa, että pystyn hyppäämään korkeammalle kuin viisikerroksinen kivitalo. ?!... ?? !!
— Vai oletko nähnyt viisikerroksisen kivitalon hyppäävän?

— Oletko ollut minulle uskollinen, Karolina, kun olen ollut poissa? — No niin, mutta kun minusta on tullut kommunisti, jaan luultavasti myös vähän rakkauspääomaani muiden kanssa.

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.

Ilmoitushinta on 6 €/palstamillimetri. Vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea = 140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm = 400 €). Toistuvat ilmoitukset = 30 % alennus. Lähetä ilmoitukset osoitteeseen

vaasanpaivalehti@gmail.com
jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.

Lukijoilta

Otamme erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa. Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen:

vaasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti

vaasanpaivalehti@gmail.com

Ensi viikolla: James Webb, avaruusteleskooppi

Terveysliite

Kysymyksiä ja vastauksia keliakiasta Osa 4

Keliakia ja paino

Minulla on keliakia. Veljeni on vakavasti ylipainoinen, joten hän tuskin voi sairastaa keliakiaa. Onko se totta?

Ei, se ei. Aiemmin - 70 vuotta sitten - keliakiaa sairastavat lapset olivat melko laihoja. Nykyään laihtuminen ei ole yleinen ilmiö, sairaus löydetään ennen kuin se aiheuttaa vakavia seurauksia.

Yhdysvalloissa 20 vuotta sitten tehty tutkimus osoitti, että äskettäin diagnosoiduista keliakoista 5 % oli alipainoisia, 56% normaalipainoisia ja 38% ylipainoisia, joista 13 % oli lihavia. Myöhemmät tutkimukset ovat osoittaneet, että liikalihavien osuus on kasvussa.

BMI (Body Mass Index) on asteikko, jonka mukaan paino arvioidaan. Jos haluat selvittää BMI:si, mene verkkoon ja anna pituutesi ja painosi.

Jos BMI on alle 18, olet alipainoinen. BMI 25 asti on normaalipainoa, 25-30 on ylipainoa ja yli 30 on lihavuutta. BMI 35-40 on vakava liikalihavuus ja BMIK yli 40 on sairaalallinen liikalihavuus.

Mutta lopuksi, liikalihavuus ei sulje pois keliakiaa.

Onko laihtuminen tyypillinen keliakian oire?

Tämän taudin takia voit laihtua, mutta nykyään sairaus havaitaan yleensä vaiheessa, jolloin paino ei ole vielä vaikuttanut.

Jos aikuisena laihtuu 5 % vuodessa ilman, että siihen on pyritty, se voi olla syy hakeutua lääkäriin.

Usein syytä ei löydy. Ja jos syy löytyy, keliakia voi olla yksi vaihtoehtoista.

Muita yleisiä painonpudotuksen syitä ovat kilpirauhasen liikatoiminta, diabetes, stressi ja masennus. Epätavallinen painonpudotusta aiheuttava hormonaalinen häiriö on Addisonin tauti.

Iän myötä syövän, sydämen vajaatoiminnan ja dementian riski kasvaa, jotka kaikki voivat aiheuttaa painonpudotusta.

Keliakia ja diabetes

Tyttarellemme on äskettäin kehittynyt tyyppin 1 diabetes. Nyt hänen lääkäriinsä haluaa ottaa verikokeen nähdäkseen,

onko hänellä myös keliakiaa. Miksi?

Tyypin 1 diabetesta sairastavilla on merkittävästi lisääntynyt riski saada myös keliakia, noin joka kymmenes sairastaa keliakiaa. Ja se on tärkeää tietää, koska hoitamaton keliakia voi vaikuttaa haitallisesti tyttären terveyteen pitkällä aikavälillä. Keliakian riskit voidaan suurelta osin välttää täysin gluteenittomalla ruokavaliolla.

Tyttärellämme on tyypin 1 diabetes ja nyt lääkäri on myös todennut keliakian. Muuttuuko sokeritasapaino paljon, kun hän nyt aloittaa gluteenittoman ruokavaliion?

Ei, suuria muutoksia ei todennäköisesti tapahdu. Voi tietysti toivoa, että ravinteiden imeytyminen olisi tasaisempaa, kun ohutsuolen limakalvo toipuu noin kuukaudessa. Mutta et yleensä näe suuria muutoksia.

Keliakia ja laktoosi-intoleranssi

Jos henkilöllä on todettu laktoosi-intoleranssi, pitäisikö hänelle tehdä keliakiatesti?

Tämä on vaikea kysymys.

Sinulla ei sinänsä ole suurempaa riskiä sairastua keliakiaan, vaikka sinulla olisi laktoosi-intoleranssi.

Mutta toisaalta sinulla voi olla toissijainen laktoosi-intoleranssi keliakian seurauksena.

Joten jos oireet jatkuvat laktoosittomasta ruokavaliosta huolimatta, on syytä testata keliakia verinäytteillä.

Mutta jos henkilö tulee täysin ongelmattomaksi laktoosittomalla ruokavaliolla, se ei välttämättä ole tarpeen. Mutta toisaalta keliakian testaus on niin helppoa - pelkkä verikoe - joten miksei sitä kuitenkin voisi tehdä ihan varmuuden vuoksi.

Gluteeniherkkyys ilman keliakiaa

Voitko saada oireita gluteenista, vaikkei ole keliakiaa?

Kyllä voi.

On olemassa sairaus, jonka oireet ovat hyvin pitkälti samat kuin keliakiassa, nimittäin Non Celiac Gluten Sensitivity, NCGS. Tämän taudin diagnoosi ei ole helppoa, koska ei ole olemassa testiä, joka osoittaisi sen. Diagnoosi perustuu pääosin oireisiin ja siihen, että oireet lievittyvät gluteenittomalla ruokavaliolla ja palaavat, kun gluteenipitoinen ruoka otetaan uudelleen käyttöön.

Miten tämä sairaus määritellään?

Gluteeniherkkyys ilman keliakiaa (Non Celiac Gluten Sensitivity) on sairaus, joka aiheuttaa vatsavaivoja ja

suolen ulkopuolisia oireita henkilölle, joka noudattaa gluteenia sisältävää ruokavaliota. Oireet häviävät gluteenittomalla ruokavaliolla ja palaavat sitten, kun gluteeni otetaan uudelleen ruokavaliioon. Tämä edellyttää, että keliakia ja vehnäallergia suljetaan pois.

Mitä oireita tällä taudilla on?

Suolisto-oireet ovat samankaltaisia kuin ärtyvän suolen oireyhtymän (Irritable-bowel-syndrome) ja keliakian oireet. Ripuli, ummetus, kaasut, pahoinvointi

Suoliston ulkopuolisia oireita ovat väsymys, keskittymisvaikeudet, ”sumuiset aivot”, päänsärky, fibromyalgiatyypinen lihaskipu ja joitain lieviä neurologisia ja psykiatrisia oireita.

Kuinka yleinen tämä sairaus on?

Yksittäisessä tapauksessa on vaikea määrittää varmasti, onko henkilöllä tämä sairaus vai ei.

Luotettavan diagnoosin saamiseksi kyseisellä henkilöllä pitäisi olla havaittavia ongelmia, kun hän syö normaalia ruokavaliota, ongelmien pitäisi hävitä, kun hän luopuu gluteenista ja palata, kun hän syö taas normaalia ruokavaliota. tehdä myös ”sokea”, jotta henkilö ja häntä tutkiva eivät tiedä ollenkaan, mitä ruokavaliota käytetään. Kaikella voi olla lumevaikutus, niin lääkkeillä kuin ruokavaliolla.

Mutta tällaisten ”kaksoissokkotutkimusten” suorittaminen on työlästä. Diagnoosi tehdään lähes aina paljon löyhemmillä perusteilla.

Diagnoosien todennäköisyydestä riippuen ilmaantuvuus vaihtelee suuresti, eri epidemiologisissa tutkimuksissa 0,5-13 %.

Olen taipuvainen oletamaan, että NCGS on Pohjoismaissa suunnilleen yhtä yleinen kuin keliakia, eli noin 2 %.

Kuinka saada turvallinen ja varma diagnoosi?

Ei ole olemassa verikokeita, jotka voisivat antaa diagnoosin. Keliakian serologiset testit ovat negatiivisia, mikä sulkee pois keliakian. Näytteitä ohutsuolesta ei tarvitse ottaa, mutta jos ne otetaan, ne ovat mikroskooppisessa tutkimuksessa normaaleja.

Onko tästä taudista tarpeeksi tietoa?

Tietoa todellakin on. Google-haku tuottaa nyt 1 340 000 osumaa toukokuussa. Jos joku lukisi yhden artikkelin minuutissa kellon ympäri, sen lukeminen kestäisi kolme vuotta. Ja kolmen vuoden kuluttua artikkeleita olisi ollut ehkä miljoona lisää.

Mutta valitettavasti tietoa ei vieläkään ole tarpeeksi, koska on niin paljon, mitä emme tiedä.

Emme esimerkiksi tiedä, voisiko olla mitään testiä, joka antaisi varman diagnoosin.

Emmekä tiedä, miten tätä tautia hoidetaan. Riittääkö gluteenin saannin vähentäminen, kunnes oireet lievittyvät? Riittääkö gluteeniton syöminen silloin tällöin, kun sinulla on ongelmia? Onko varmaa, että tällä taudilla ei ole samanlaisia seurauksia kuin keliakiassa?

Tiedämme varmasti paljon enemmän, joten tämän kirjan seuraava painos ilmestyy kymmenen vuoden kuluttua.

Muita ripulin syitä

Onko gluteeni aina ainoa ripulin syy hoitamattomassa keliakiassa?

Ei!

Muita yleisiä ripulin syitä ovat ärtyvän suolen oireyhtymä (IBS), toiminnallinen tila, joka luultavasti jokaisella meistä on silloin tällöin.

Laktoosi-intoleranssi on myös yleinen ja sinulla voi olla samaan aikaan keliakia. Mutta laktoosi-intoleranssi voi kestää sekunteja, eli keliakian aiheuttama, ja menee sitten ohi, kun ohutsuolen limakalvo on parantunut laktoosittomalla ruokavaliolla.

Divertikuloosi, suolistopussit paksusuolella ovat yleisempiä vanhuksilla ja voivat aiheuttaa ripulia,

Harvinaisempi syy on bakteerien liikakasvu ohutsuolella. Normaalisti ohutsuolen sisältö on steriiliä. Ohutsuolen ja paksusuolen välinen venttiili (ileocecal valve) estää paksusuolen sisällön virtaamisen väärään suuntaan ohutsuoleen. Mutta keliakiaa sairastavilla ihmisillä venttiilin teho voi epäonnistua, ja paksusuolen runsas bakteeripitoisuus voi tartuttaa ohutsuolen, mikä johtaa ripuliin.

Toinen harvinainen ripulin syy on heikentynyt sappihappojen imeytyminen ohutsuolen päässä. Maksassa muodostuu sappihappoja, jotka poistuvat ohutsuolesta sapen kautta. Niillä on tärkeä rooli ruoansulatuksessa. Sitten ne imeytyvät ohutsuolen päähän ja käytetään niin sanotusti uudelleen. Mutta jos sappihapot eivät imeydy, ne tulevat ulos paksusuolesta ja ärsyttävät sitä ripulilla. Tämän tyyppistä ripulia kutsutaan siksi sappihapporipuliksi.

Lopuksi keliakalla on lisääntynyt riski saada paksusuolen tulehdus, jota kutsutaan mikroskooppiseksi paksusuolitulehdukseksi, ja seurauksena on vetinen ripuli.

Keliakia suvussa

Seitsemänvuotiaalla tyttärellämme on keliakia. Pitäisikö hänen nelivuotiaan veljensä myös olla gluteenittomalla ruokavaliolla? Häntä on täytynyt testata verinäytteillä, jotka olivat täysin

normaaleja.

Ei, anna nelivuotiaan syödä täysin normaalia ruokavaliota normaaleilla gluteenimäärillä. Mutta käytännössä tapahtuu varmasti niin, että joskus teet saman gluteenittoman ruoan koko perheelle sen sijaan, että keittäisit erikoisruokaa tyttärelle, mutta se on täysin ok.

Keliakia ja lasten saaminen

Aiheuttaakokeliakiahedelmättömyyttä?

Diagnosoitu ja hoidettu keliakia ei vaikuta hedelmällisyyteen tai varhaiseen raskauteen. Mutta hoitamaton keliakia voi, ja tapauksissa, joissa lapsettomuus on ongelma eikä muuta syytä löydy, keliakia voi olla syytä sulkea pois.

Jos diagnoosi on tehty äskettäin, voi olla hyvä odottaa raskautta vaikkapa vuosi, jotta gluteeniton ruokavaliota ehtii vaikuttaa.

Jos sinulla on keliakia ja tulet raskaaksi, onko sinulla jotain erityistä mietittävää?

Hyvin hoidettu keliakia ei vaikuta raskauteen. On vain noudatettava neuvoja, jotka kaikki raskaana olevat saavat, riippumatta siitä, onko sinulla keliakia vai ei.

Kuinka suuri riski lapselleni on saada keliakia?

Noin 10 %. Mutta katsotaanpa asiaa toiselta kantilta. Mikä on todennäköisyys, että lapseni ei saa keliakiaa? Koskaan? Noin kymmentä prosenttia.

Ihokeliakia

Onko kaikilla ihokeliakiaa (dermatitis herpetiformis) sairastavilla myös keliakiaa, johon liittyy ohutsuolen limakalvon villusatrofiaa ja ravinteiden imeytymisen heikkenemistä?

Kaikilla, joilla on iho keliakia, myös ohutsuolen limakalvoissa on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta keliakian mukaisia muutoksia. Serologiset verikokeet osoittavat keliakian esiintymisen. Keliakille tyypillisiä HLA-geenejä löytyy myös ihon keliakiassa.

Noin 10 %:lla ihokeliakiaa sairastavan henkilön ensimmäisen asteen sukulaisista on joko normaali keliakia tai iho keliakia.

Suolistosairaus on lievä, usein oireeton.

Myös ihon keliakiassa on lisääntynyt lymfooman, imusolmukeesyöpäriskin, kuten normaalin keliakian kohdalla.

Kuka on kuuluisin historiallinen henkilö, joka on todennäköisesti kärsinyt keliakiasta?

Se olisi luultavasti Jean Paul Marat, ranskalainen poliitikko, toimittaja ja tiedemies, jonka Charlotte Corday murhasi 13. heinäkuuta 1793.

Ihosairauden, luultavasti ihon keliakian vuoksi, joka aiheutti tuskallista kutinaa, hän vietti viimeiset vuodet lähes koko aikansa kylpyammeessa.

Hoito

Miten keliakiaa hoidetaan?

Hoito on elinikäinen gluteeniton ruokavalio. Tämä ruokavalio normalisoi ohutsuolen limakalvon ja monet taudin negatiiviset seuraukset katoavat. Mutta vaikka kaikki epänormaalit löydökset ja kaikki oireet ovat poissa, sairaus säilyy ja pahenee uudelleen, jos aloitat gluteenipitoisen ruokavalion.

Miten ihokeliakiaa (dermatitis herpetiformis) hoidetaan?

Gluteeniton ruokavalio on tärkein ja pitkällä aikavälillä ainoa hoitokeino.

Mutta sen on oltava erittäin tiukka ja tarkka. Ihon keliakialle tyypillistä on, että se puhkeaa helposti hyvin pienten gluteenimäärien jälkeen. Ja kun se leimahtaa, se voi aiheuttaa oireita useiden viikkojen ajan pahimmassa tapauksessa.

Ihon keliakian kutina on tuskallista, ja se voi vaivata pitkään gluteenittoman ruokavalion aloittamisesta huolimatta. Siksi hoitoa voi olla tarpeen tilapäisesti täydentää lääkkeellä nimeltä Dapsone (sulfapyridiini). Tällä lääkkeellä on monia sivuvaikutuksia, ja siksi sen voi määrätä vain ihotautilääkäri. Ja tavoitteena on, että lääkitys voidaan lopettaa hyvin pian, muutaman kuukauden kuluttua, kun gluteeniton ruokavalio alkaa vaikuttaa.

Mitkä ovat Dapsonen sivuvaikutukset?

Tätä lääkettä käytetään spitaalini, spitaalini hoitoon, mutta sillä on myös selkeä iho keliakiaa lievittävä vaikutus.

Valitettavasti sillä on monia sivuvaikutuksia, sekä vakavia että vähemmän vakavia. Vakavimmat sivuvaikutukset vaikuttavat vereen. Punasolut voivat hajota, jota kutsutaan hemolyyksiksi, ja hemoglobiini voi muuttua methemoglobiiniksi, joka on vahvasti sininen, veri muuttuu siniseksi, joka näkyy huulilla, iholla ja kynsillä ja mikä heikentää veren kuljetuskykyä. happi.

käytännössä

Voinko pitää leipäni samassa leipäkorissa muiden kanssa?

Ei mieluummin ei. Gluteeniton leipäsi ei saa koskettaa tavallista leipää, koska korppujauhoilla on taipumus siirtyä leivänpalasta toiseen. Toki näissä korppujauhoissa on pieniä määriä gluteenia, mutta jos sitä tapahtuu joka päivä, se ei ehkä ole niin hyvää.

Voi olla myös hyvä olla oma voirasia ja voiveitsi, jotta välttyään sillä tavalla myös korppujauhoilta tavallisesta leivästä.

Miksi gluteenittoman leivän koostumus on erilainen kuin tavallisen leivän?

Sana ”gluteeni” tulee latinan kielestä ”liima”, joka tarkoittaa liimaa. Gluteeni pitää leivän koossa. ja ilman gluteenia leipä on todennäköisesti erilainen, vaikka käyttäisit muita aineita, esim. psyllium, jäljittelee gluteenivaikutusta.

Muuten monet ihmiset ovat kertoneet meille, että gluteeniton leipä maistuu paremmalta lämmitettynä.

Voitko turvallisesti syödä gluteenittoman hampurilaisen jossakin suuren ketjun ravintoloista?

Kyllä sinä voit. Nykyään. Muutama vuosikymmenen sitten asia oli vähän toisenlaista.

Minä sain kerran ravintolassa pihvin leivitettyinä kuorijauhoilla. Olin kertonut heille keliakiastani, mutta he sanoivat, että voin raaputtaa tämän kuorretuksen pois veitselläni. Onko näin?

Ei todellakaan. Sinun olisi pitänyt palauttaa pihvi keittiöön ja saada rahasi takaisin, ja sitten sinun olisi pitänyt mennä parempaan ravintolaan.

Onko gluteeniton ruokavalio aina terveellistä vai onko olemassa ”gluteenitonta roskaruokaa”?

Siellä se on. Gluteenitonta roskaruokaa on paljon, ja epäterveellisellä ruokavaliolla (paljon sokeria, virvoitusjuomia, gluteenittomia keksejä, paljon kaloreita ilman arvokasta ravintoa) on helppoa lihoa, saada ns. oireyhtymä, johon liittyy liikalihavuus, verenpaine, tyypin 2 diabetes ja sydän- ja verisuonitautien riski. Yhtä helppoa kuin ihmisille, joilla ei ole keliakiaa. Eli myös keliakikoille hedelmät, marjat ja vihannekset ovat parhaita herkkuja.

Photo Supplement

Korpholmenin spitaalisairaala Kronobyssa

Lepra oli pelätty sairaus 400 vuotta sitten. Hoitoa ei ollut, mutta tauti koettiin tarttuvan ja sairaita eristettiin sairaaloihin, sairaaloihin, joissa ei annettu hoitoa, koska sitä ei ollut. Nyt tauti on helppo hoitaa, mutta niin ei vanhaan hyvään aikaan ollut. Tunnetuin sairaala oli Sjalössä Ahvenanmaan saaristossa. Täällä meidän alueellamme oli Korpholmenin sairaala Kronobyssa.

Sairaala aloitti toimintansa vuonna 1631. Siellä oli pitkään spitaalisia, mutta taudin harvinaistuesssa siellä hoidettiin myös mielisairaita, silloisen termin mukaan ”tyhmiä”. Sairaalan toiminta loppui vuonna 1841, loput potilaat siirrettiin Sjalöön tai vasta avattuun sairaalaan Helsinkiin. Kaikki rakennukset purettiin sitten 1840-luvulla.

Korpholmenin kirkko mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1654. Vuonna 1677 rakennettiin uusi kirkko, joka sitten pysyi noin vuoteen 1842 asti, minkä jälkeen alue rapistui. Tämän vuosituhannen alussa alue on kunnostettu. Uusi, vanhan kokoinen kirkko rakennettiin vuonna 2007, ja se on näissä kuvissa. Kirkon rakennutti Seppo Kalliokoski. Alttari on ollut Kronobyin kirkon sakristissa ja on luultavasti 1600-luvulta.

Kronoby Hembygdsförening on tehnyt hienoa työtä luodakseen tämän ympäristön uudelleen!

Tontilla on museorakennus, jossa on ”hullun talon seli”, jossa on raivoisa hölmö lukittuina ja nainen, jolla on spitaali. Siellä on myös malli sairaala-alueesta sellaisena kuin se näytti vuonna 1743, mallin on rakentanut Alf Ödal.

Lisää tästä historiallisesti tärkeästä paikasta voi lukea kirjailija Lolan Björkmanin kirjasta ”Pimeässä valon suojassa” ja saman kirjailijan kokoelmasta ”Korpholmens Hospital i Kronoby”. Molemmat ovat ostettavissa museorakennuksesta.

Alue on avoinna kesäkuukausina sunnuntai-iltapäivisin ja kirkossa järjestetään joka vuosi jumalanpalveluksia. Osoite on Hästövägen 100, Kronoby.

Korpholmens spetälske-sjukhus i Kronoby

Spetälska var en fruktad sjukdom för 400 år sedan. Det fanns ingen behandling, men sjukdomen ansågs vara smittsam och de sjuka isolerades på sjukhus, sjukhus där ingen behandling gavs eftersom det inte fanns någon. Nu är sjukdomen lätt att behandla, men så var det inte på den gamla goda tiden. Det mest kända sjukhuset låg i Sjalö i Ålands skärgård. Här i vårt område låg Korpholmens sjukhus i Kronoby.

Sjukhuset inledde sin verksamhet 1631. Det fanns länge spetälska där, men när sjukdomen blev sällsynt behandlade man även psykiskt sjuka, ”dumma” enligt dåtidens begrepp. Driften av sjukhuset upphörde 1841, resten av patienterna flyttades till Sjalö eller det nyöppnade sjukhuset i Helsingfors. Alla byggnader revs sedan på 1840-talet.

Korpholmens kyrka nämns första gången 1654. 1677 byggdes en ny kyrka, som sedan stod kvar till ca 1842, varefter området förföll. I början av detta årtusende har området renoverats. En ny, gammal kyrka byggdes 2007 och finns på dessa bilder. Kyrkan byggdes av Seppo Kalliokoski. Altaret har stått i Kronoby kyrkas sakristia och är troligen från 1600-talet.

Kronoby Hembygdsförening har gjort ett jättebra jobb med att återskapa denna miljö!

Det finns en museibyggnad på tomten med en ”galenhuscell” med en galen däre inlåst och en kvinna med spetälska. Det finns också en modell av sjukhusområdet som det såg ut 1743, byggt av Alf Ödal.

Du kan läsa mer om denna historiskt viktiga plats i författaren Lolan Björkmans bok ”Pimeäsä valon skässa” och samma författares samling ”Korpholmens Hospital i Kronoby”. Båda finns att köpa i museibyggnaden.

Området är öppet under sommarmånaderna på söndagseftermiddagar och kyrkan håller gudstjänster varje år. Adressen är Hästövägen 100, Kronoby.

Korpholmen Leprosy Hospital in Kronoby

Leprosy was a feared disease 400 years ago. There was no treatment, but the disease was thought to be contagious and the sick were isolated in hospitals, hospitals where no treatment was given because there was none. Now the disease is easy to treat, but it wasn't like that in the good old days. The most famous hospital was in Sjalö in the Åland archipelago. Here in our area was Korpholmen Hospital in Kronoby.

The hospital began its operations in 1631. There were lepers there for a long time, but when the disease became rare, it also treated the mentally ill, ”stupid” according to the term at the time. The operation of the hospital ended in 1841, the rest of the patients were transferred to Sjalö or the newly opened hospital in Helsinki. All the buildings were then demolished in the 1840s.

The Korpholmen church is mentioned for the first time in 1654. In 1677, a new church was built, which then remained until about 1842, after which the area fell into disrepair. At the beginning of this millennium, the area has been renovated. A new, old-sized church was built in 2007 and is in these photos. The church was built by Seppo Kalliokoski. The altar has been in the sacristy of the Kronoby church and is probably from the 17th century.

Kronoby Hembygdsförening has done a great job recreating this environment!

There is a museum building on the grounds with a ”mad house cell” with a raving fool locked up and a woman with leprosy. There is also a model of the hospital area as it looked in 1743, built by Alf Ödal.

You can read more about this historically important place in the author Lolan Björkman's book ”Pimeäsä valon skässa” and the same author's collection ”Korpholmens Hospital i Kronoby”. Both can be purchased in the museum building.

The area is open during the summer months on Sunday afternoons and the church holds services every year. The address is Hästövägen 100, Kronoby.

